

[4] Латвія допомагатиме Україні розбудовувати прикордонну залізничну інфраструктуру, <https://mindev.gov.ua/en/news/latvia-dopomahatyme-ukraini-rozbudovuvaty-prykordonnu-zaliznychnu-infrastrukturu>

УДК 338.47:656.2

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

STRATEGIC ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF RAILWAY TRANSPORT IN UKRAINE

канд. техн. наук А.О. Каграманян

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

PhD (Tech.) A.O. Kahramanyan

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

В умовах сучасного господарського середовища, яке характеризується активним розвитком цифрової економіки та масштабними змінами у бізнес-процесах, що охоплюють практично всі напрями діяльності залізничного транспорту України, ефективно сформована система стратегічного управління набуває вирішального значення і розглядається ключовим фактором забезпечення довготривалої конкурентоспроможності та стабільної присутності залізничної галузі на транспортно-логістичному ринку. Однак існуючих методів та моделей управління вже не достатньо, адже наразі галузь зіткнулась із низкою зовнішніх викликів, серед яких — воєнні дії, зростання економічної нестабільності, коливання курсу національної валюти та інші ризики. Це обумовлює потребу у подальших дослідженнях, спрямованих на виявлення особливостей стратегічного управління залізничним транспортом в умовах поточної економічної ситуації.

Головним інструментом для досягнення бажаних економічних результатів залізничним транспортом в даному напрямі повинна стати прийняття 27 грудня 2024 р. на період до 2030 року Національна транспортна стратегія України [1].

Ключовим акцентом ухваленого документа є максимальне залучення вітчизняної транспортної мережі до загальноєвропейської та розбудова напрямків тісної співпраці. Передбачається, що даний підхід сприятиме техніко-технологічному оновленню залізничного транспорту, розширенню можливостей прикордонних транспортних хабів та підвищенню ефективності перетину кордонів з країнами Європейського Союзу.

Впроваджувати ключові положення стратегії планують поступово в період 2025-2030 років.

Також, важливою складовою прийнятої Стратегії є трансформація та вдосконалення діяльності АТ «Укрзалізниця». Це передбачає оновлення інфраструктури, поступову інтеграцію у загальноєвропейську транспортну систему, а також підвищення рівня безпеки перевезень. Окрему увагу в Стратегії приділено впровадженню інноваційних технологій, які мають на меті підвищити ефективність функціонування залізничного транспорту та зміцнити його конкурентні позиції.

Щодо довгострокових цілей зазначеної стратегії (до 2030 року), то слід зазначити, що вони є максимально амбітними: відновлення та масштабна модернізація існуючої залізничної інфраструктури колії 1520 мм; збільшення пропускної спроможності залізничної інфраструктури, зокрема, в напрямку прикордонних переходів з державами-членами ЄС та Молдовою; покращення ефективності залізничної системи завдяки розбудові нової інфраструктури з шириною колії 1435 мм. Зазначене повинно створити підґрунтя для забезпечення інтеграції вітчизняного залізничного транспорту до Транс'європейської транспортної мережі.

Ще одним пріоритетним напрямом визначено розвиток мультимодальних перевезень, що передбачає ефективну координацію залізничного транспорту з іншими видами перевезень. Такий підхід має на меті підвищення міжнародної конкурентоспроможності української економіки. Стратегія також акцентує увагу на важливості екологізації транспортного сектору, зокрема шляхом електрифікації залізничних ліній та впровадження енергоефективного рухомого складу з метою скорочення шкідливих викидів. Окремий акцент зроблено на впровадженні сучасних технологій управління рухом, серед яких ключове місце займає Європейська система управління залізничним рухом, що сприятиме покращенню безпеки вантажних і пасажирських перевезень. Зокрема, у сфері пасажирських перевезень виокремлено питання далекого та міжнародного сполучення, дотримання розкладу руху, а також збільшення кількості вагонів, адаптованих для осіб з інвалідністю та маломобільних пасажирів.

Однак, слід зазначити, що наявність лише стратегії не вирішує колосального переліку проблем з якими зіткнувся вітчизняний залізничний транспорт. Наразі стратегічний документ не містить чітко визначених джерел фінансування або кількісних показників реалізації запланованих заходів — таких як обсяги модернізації інфраструктури або очікувані показники пасажиро- і вантажопотоку. Відсутня гармонізація між різними техніко-технологічними властивостями залізничної галузі та іншими видами транспорту. Стратегія не містить чіткого розподілу цілей за ієрархічними рівнями (корпоративна, ділова, функціональна, операційна), а тому не зрозуміло їх підпорядкування одна одній, що не дозволяє забезпечити своєчасне та повномасштабне досягнення стратегічних орієнтирів розвитку,

а тому потребує істотного доопрацювання.

[1] Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках. Постанова КМУ №1550 від 27.12.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-2024-%D0%BF#Text>.

УДК 338.4

КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ОЦІНКИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА РЕМОНТУ РУХОМОГО СКЛАДУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

THE CONCEPT OF INTEGRATED ASSESSMENT OF OPERATION AND REPAIR OF ROLLING STOCK OF RAILWAY TRANSPORT

докт. техн. наук Ю.Є. Калабухін, канд. екон. наук Н.М. Каменева
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

D.Sc. (Tech.) Y.E. Kalabukhin, PhD (Econ.) N.N. Kameneva
Ukrainian state University of railway transport (Kharkiv)

Концепція інтегрованої оцінки експлуатації та ремонту рухомого складу залізничного транспорту є актуальною з низки причин, пов'язаних із сучасними викликами транспортної галузі, економічною ефективністю та технологічним прогресом.

В структурі експлуатаційних витрат залізних перевезень значна частка витрат приходить на експлуатацію та утримання рухомого складу в технічно справному стані. Аналіз вказує на щорічне їх зростання. Одними з основних економічних причин, що обумовлюють цю негативну тенденцію в сфері експлуатації та ремонту рухомого складу залізничного транспорту України є:

1. Значний знос та недостатнє оновлення через нестачу інвестицій для закупівлі нових локомотивів та вагонів, а також через значні витрати на їх ремонт внаслідок дефіциту запасних частин.
2. Недостатнє фінансування ремонтної бази для забезпечення якості утримання рухомого складу в технічно справному стані та оновлення виробничих потужностей.
3. Значне зростання експлуатаційних витрат внаслідок постійного подорожчання цін на паливо, електроенергію та матеріали для експлуатації та утримання рухомого складу в технічно справному стані, а також внаслідок неефективного використання ресурсів через застарілі технології.